

УДК 65:33

DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.33>**Назарова Г.Б.**

кандидат економічних наук, доцент,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7401-0402>

Кононенко Л.В.

кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
(м. Херсон / м. Кропивницький)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5698-5003>

Васильєв М.В.

здобувач PhD,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0164-6538>

Nazarova Halyna

Central Ukrainian National Technical University

Kononenko LesiaKherson State Agrarian and Economic University
(Kherson / Kropyvnytskyi)**Vasyliiev Mykhailo**

Central Ukrainian National Technical University

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ У СИСТЕМІ МИТНОГО КОНТРОЛЮ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

CUSTOMS CLEARANCE IN THE CUSTOMS CONTROL SYSTEM: CURRENT STATE AND DIRECTIONS OF IMPROVEMENT

Стаття присвячена проблемам митного оформлення у системі митного контролю. Зазначено, що митне оформлення – це процес забезпечення відповідності товарів, що ввозяться в країну або вивозяться з неї, чинним митним правилам. Процес митного оформлення передбачає підготовку та подання документів до відповідних митних органів, сплату мита та податків, а також перевірку товарів. Митне оформлення важливе для підприємств, які імпортують або експортують товари, оскільки воно гарантує, що товари належним чином задокументовані і що мито та податки сплачені вчасно і в повному обсязі. У статті розглянуто шість видів митних декларацій, які застосовуються у процесі митного оформлення товарів на території України. Розглянуто процедури та порядок оформлення відмови від оформлення митних декларацій. Проаналізовано процедури, які притаманні відповідному виду митних декларацій, що залежать від митного режиму, регулярності ввезення, стану самого декларанта, наявності всіх документів, що підтверджують відомості, які зазначені у митних декларацій. Особливу увагу приділено стану декларанта, який має авторизацію на застосування спрощення «процедура спрощеного декларування». Зазначено основні вимоги щодо використання кожного виду митних декларацій та особливості їх застосування. Запропоновано спрощення класифікації видів митних декларацій та напрями удосконалення процедур митного оформлення, що дозволить спростити процедури митного оформлення з метою удосконалення митного контролю взагалі.

Ключові слова: інформаційні системи, митне декларування, митне оформлення, митний контроль, митні процедури, міжнародна економіка, міжнародна торгівля, цифровізація.

The article notes that customs clearance is the process of ensuring that goods imported into or exported from a country comply with applicable customs regulations. This process involves the

preparation and submission of documents to the relevant customs authorities, payment of duties and taxes, and inspection of goods. Customs clearance is important for businesses importing or exporting goods because it ensures that the goods are properly documented and that duties and taxes are paid on time. Customs clearance also helps protect the country's borders and economy by preventing the illegal importation of goods. The customs clearance process can be improved by simplifying paperwork, using automated systems, and improving the skills of customs officers. In addition, governments can work with businesses to develop better systems for tracking goods and enforcing customs regulations. Finally, governments can work to reduce the number of taxes and fees imposed on imported goods, which can help reduce the cost and complexity of customs clearance. The article analyzes six types of customs declarations used for customs clearance of goods in Ukraine. The procedures and the procedure for refusing to file customs declarations are considered. The author analyzes all the procedures inherent in the respective type of customs declarations, which depend on the customs regime, regularity of importation, the state of the declarant, and the availability of all documents confirming the information contained in the customs declarations. Particular attention is paid to the condition of the declarant who is authorized to use the simplified declaration procedure. A list of compliance with the authorization criteria for the use of the simplified declaration procedure has been established for entities that play a role in the international supply chain (manufacturer; exporter; importer; customs representative, carrier, freight forwarder; warehouse holder) and have received authorization for the status of an authorized economic operator. The author outlines the basic requirements for the use of each type of customs declaration and the specifics of its application. The author proposes to simplify the classification of types of customs declarations and to improve the customs clearance procedures, which will simplify the customs clearance procedures with a view to improving customs control in general.

Key words: *information systems, customs declaration, customs clearance, customs control, customs procedures, international economy, international trade, digitalisation.*

Постановка проблеми. Сьогодні спостерігається трансформація всієї економічної системи, у тому числі і міжнародної економіки, а відповідно і міжнародної торгівлі. Пов'язано це із процесами глобалізації і цифровізації, які викликані Четвертою промисловою революцією [1]. На сучасному етапі цифрова економіка вийшла далеко за межі цифровізації [2]. Світове господарство перетворюється у цілісну глобальну систему, відбуваються суттєві зміни всієї системи міжнародних відносин, посилюється їх взаємозалежність. Це обумовлює ускладнення характеру міжнародних економічних відносин між економічними суб'єктами різних країн [3]. Все це призводить до трансформування міжнародної торгівлі в системі якої митне оформлення є однією з основних складових, що обумовлює актуальність даного дослідження.

Митне оформлення представляє собою процедури, які включають декілька стадій і ці стадії залежать від митних режимів, що залежать від мети переміщення товарів через митний кордон України. Під час митного оформлення декларанти або особи, які мають право декларування, заявляють всі відомості, які необхідні для митного оформлення. Порядок митного оформлення чітко регламентовано митним законодавством України. Проте, необхідно зазначити, що митне оформлення є досить складною процедурою, вона потребує ретельних знань щодо правильності подання відомостей з метою завершення митного оформлення відповідно до митних режимів переміщення товарів через митний кордон України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз публікацій останніх років свідчить, що в основному у науковій літературі досліджувалися термін «митне оформлення», удосконалення процедур митного оформлення, застосування митних режимів та їх проблематика, але не приділялась достатня увага питанням удосконалення митних декларацій та процедур митного оформлення в умовах впровадження цифрових технологій. Так, дослідження Ганас Л.М., Дорош О.І., Муқан О.В., Ноджак Л.С. та Трузан С.М. присвячені визначенню та розподілу робочих дій учасників митного оформлення міжнародних вантажів у режимі «імпорт», формуванню переліку документів за суб'єктами їх формування з метою удосконалення [4].

У своїх працях Лісогор Ю.Б. зазначає, що митне декларування можна розглядати як адміністративне неюрисдикційне дозвільне провадження, що здійснюється митним

органом. Цим науковцем обґрунтовано, що основною митних процедур є утворення інституту митного оформлення. Автор вважає, що одним із вдалих рішень на цьому шляху є впровадження у галузі митного оформлення технології «Єдине вікно» та «Електронна митниця» [5].

Дослідження Корнійко Я.Р. спрямовані на необхідність залучення посередників в експортному ланцюжку доставки товарів, що спрощує процедуру митного оформлення товарів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій з орієнтацією на режим експорту та пришивдшує її [6].

У своїх дослідженнях Шевченко Л.В. обґрунтовує доцільність оптимізації роботи митних органів України шляхом впровадження сучасних цифрових технологій для обслуговування громадян та підприємств, що дасть змогу суттєво змінити ставлення громадян до оцінювання діяльності митної системи України та створить сприятливі умови для роботи всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, розвитку української е-митниці та апробації позитивного зарубіжного досвіду щодо впровадження інформаційних систем і технологій у митній справу [7].

Ковальовим В.Г. і Гаршаш Є.В. було проаналізовано нормативно-правову базу, яка пов'язана із питаннями митного контролю й оформлення товарів, що складається з ратифікованих документів, які прийняті Радою Європи, та законодавчих актів національного законодавства. Ці науковці визначили основні недоліки та прогалини у національному законодавстві, що регулюють сферу митного контролю та митного оформлення, відзначили застарілість підзаконних актів, їх невідповідність чинному митному кодексу України, відсутність узгодженого підходу щодо трактувань окремих положень норм і термінів, що призводить до значних дисбалансів між теорією та практикою державного управління у сфері митного регулювання [8].

Незважаючи на значний доробок науковців, що досліджують дану проблематику, все ще є доцільним розглянути питання сучасного стану митного оформлення у системі митного контролю та визначити напрями його удосконалення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження сучасного стану митного оформлення та визначення основних напрямів щодо його спрощення в частині процедури митного контролю в Україні з урахуванням досвіду Європейського союзу.

Виклад основного матеріалу. Порядок митного оформлення чітко регламентується митним законодавством України. Відповідно до митного кодексу України, митне оформлення здійснюється у місцях розташування відповідних підрозділів митних органів протягом робочого часу [9]. Митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення здійснюється у будь-якому митному органі з пред'явленням їх цьому органу. Митне оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через територію України в митному режимі транзиту, здійснюється митним органом, у зоні діяльності якого починається транзитне переміщення.

Митне оформлення повинно бути здійснено в найкоротший строк. Відповідно до діючого законодавства, строк митного оформлення не може перевищувати чотири робочих години з моменту пред'явлення митному органу митної декларації або іншого документа, який, відповідно до законодавства її замінює, та всіх необхідних документів і відомостей. Строк, що зазначено, може бути перевищений на один час на виконання відповідних формальностей виключно у випадках, які чітко зазначені у митному кодексі України.

При цьому треба звернути увагу на те, що при звернення декларантів до митного органу, можна отримати дозвіл на зберігання товарів, у випадку коли митне оформлення призупиняється без їх розміщення на складі митного органу. Таке зберігання товарів, митне оформлення яких призупинено, без їх розміщення на складі митного органу, проводиться виключно за рахунок власника таких товарів.

Митне оформлення починається з надання заявки до митного органу за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про

товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, що необхідні для здійснення їх митного контролю. Подання таких відомостей називається митним декларуванням. Під час митного оформлення дозволяється використання як електронних документів, так і документів на паперових носіях або їх електронних (сканованих) копіях, що засвідчені електронними підписами декларантів або уповноважених ним осіб. При цьому митні декларації та інші документи, що подаються до митних органів, які оформлено на паперовому носії мають однакову юридичну силу з електронними документами. Формат митних декларацій, що подаються як електронні документи, базується на міжнародних стандартах електронного обміну даними.

На сьогодні в Україні діють шість видів митних декларацій, що схематично представлено на рис. 1.

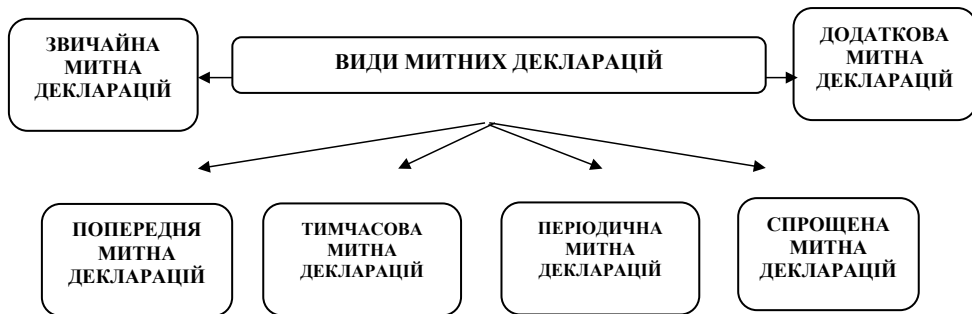

Рис. 1. Види митних декларацій, що діють в Україні

Джерело: побудовано авторами на основі [9]

Найпоширенішою митною декларацією, яка застосовується декларантами під час митного оформлення, є звичайна митна декларація. Звичайна митна декларація заповнюється у звичайному порядку, і вона містить такий обсяг відомостей, який достатній для завершення митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у заявленій митній режим. Коли митний орган оформлює звичайну митну декларацію, декларанти або уповноважені ними особи, отримують дозвіл на випуск товарів відповідно до митного режиму, який був зазначено при митному оформленні.

Другий вид митних декларацій – попередня митна декларація. Ця декларація обов'язково подається до ввезення на митну територію України товарів, транспортних засобів комерційного призначення (у тому числі з метою транзиту) або після їх ввезення, якщо ці товари, транспортні засоби перебувають на території пункту пропуску через державний кордон України. Тобто, попередня митна декларація також постійно застосовується при митному оформленні, тому що вона обов'язково передую звичайній митній декларації. Попередня митна декларація подається декларантом або уповноваженою ним особою митному органу, в зоні діяльності якого товари, транспортні засоби комерційного призначення будуть пред'явлені для митного оформлення, з метою проведення аналізу ризиків та прискорення виконання митних формальностей.

Попередня митна декларація містити відомості, що по кількості значно менші ніж при оформленні звичайної декларації. Крім того, за рішенням митного органу, яким оформлена попередня митна декларація, випуск товарів, транспортних засобів комерційного призначення, відповідно до заявленого митного режиму за попередньою митною декларацією, яка містить всю необхідну для цього інформацію, може бути здійснено після переміщення цих товарів, транспортних засобів через митний кордон України без пред'явлення їх цьому митному органу. За попередньою митною декларацією дозволяється ввезення товару на митну територію України строком до 30 календарних днів з дати її оформлення у митному органі.

Наступний вид митних декларацій – тимчасова митна декларація. Ця митна декларація оформлюється при наявності умов, що мали місце під час митного оформлення. Тобто, тимчасова митна декларація подається тільки у тому випадку, якщо декларант або уповноважена ним особа не володіє точними відомостями про характеристики товарів, що необхідні для заповнення митної декларації у звичайному порядку. Тому можна подати до митного органу тимчасову митну декларацію на такі товари за умови, що вона містить дані, достатні для розміщення їх у заявлений митний режим, та під зобов'язання про подання додаткової декларації у строк не більше 45 днів з дати оформлення тимчасової митної декларації. Треба зазначити, що оформлення митним органом тимчасової митної декларації є дозволом на випуск товарів у заявлений митний режим.

Особливим видом митної декларації також є спрощена митна декларація. Її особливість полягає у тому, що сам декларант є підприємством, яке має авторизацію на застосування спрощення «процедура спрощеного декларування». Існують шість умов авторизації на застосування спрощення «процедура спрощеного декларування» декларантів – підприємств у міжнародному ланцюзі постачання товарів, що схематично представлено на рис. 2.

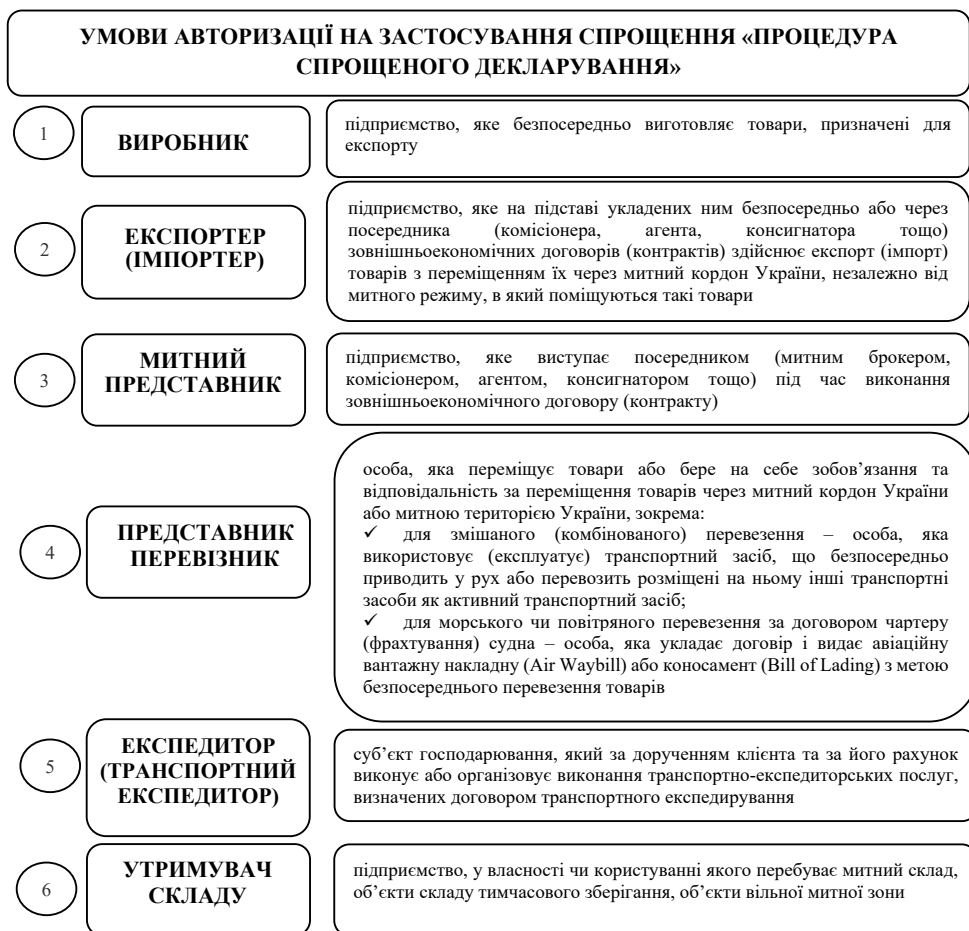

Рис. 2. Перелік умов авторизації на застосування спрощення «процедура спрощеного декларування» декларантів – підприємств

Джерело: побудовано авторами на основі [9]

Авторизація АЕО може бути таких типів:

- 1) про надання права на застосування спрощень;
- 2) про підтвердження безпеки та надійності.

При цьому, підприємство самостійно обирає тип авторизації, або надання права на застосування спрощень або підтвердження безпеки на надійності, та може одночасно мати авторизації обох типів. Для надання авторизації АЕО підприємство обов'язково подає заяву про надання авторизації АЕО та анкету самооцінки.

Взагалі спрощена митна декларація містить зменшений обсяг відомостей (порівняно з митною декларацією, що заповнена у звичайному порядку), який є достатнім для ідентифікації товарів. Разом із спрощеною митною декларацією до митного органу подається лише рахунок або інший документ, який визначає вартість товару. При оформленні спрощеної митної декларації обов'язково попередньо сплачуються митні платежі. Процедура спрощеного декларування проводиться протягом 15 хвилин з моменту її реєстрації спрощеної митної декларації.

Останній вид митної декларації – додаткова декларація. Додаткова декларація подається тільки у разі подання попередньої, тимчасової, спрощеної або періодичної митної декларації декларантом або уповноваженою ним особою. Тобто декларант або уповноважена ним особа зобов'язана протягом строків, що встановлено законодавством, подати митному органу додаткову декларацію, яка містить точні відомості про товари, задекларовані за попередньою, тимчасовою, спрощеною або періодичною митною декларацією, що подавалися б у разі декларування цих товарів за митною декларацією, заповненою у звичайному порядку. Саме головне, що дозволяється подання однієї додаткової декларації до кількох попередніх, тимчасових, спрощених або періодичних митних декларацій, що були оформлені одним митним органом в межах одного зовнішньоекономічного договору та одного митного режиму, за умови дотримання строків подання додаткової декларації.

Загальні правила митного оформлення полягають у тому, що митна декларація обов'язково подається митному органу протягом 10 робочих днів з дати доставлення цих товарів, транспортних засобів до зазначеного органу. Митні декларації реєструються митним органом. При цьому дата та час подання митної декларації фіксується митним органом шляхом її реєстрації, у тому числі з використанням інформаційних систем і технологій. Митний орган не має права відмовити в реєстрації митної декларації. Факт прийняття митної декларації засвідчується посадовою особою митного органу, яка її прийняла, шляхом проставлення на ній відбитка відповідного митного забезпечення та інших відміток (номера декларації, дати та часу її прийняття тощо), у тому числі з використанням інформаційних технологій.

З моменту прийняття митним органом митної декларації вона є документом, що засвідчує факти, які мають юридичну силу, а декларант або уповноважена ним особа несе відповідальність за подання недостовірних відомостей, що наведені у цій декларації. Митний орган відмовляє у прийнятті митної декларації виключно з таких підстав:

- 1) митна декларація не містить усіх відомостей або подана без документів;
- 2) електронна митна декларація не містить встановлених законодавством обов'язкових реквізитів;
- 3) митну декларацію подано з порушенням інших вимог.

У разі відмови у прийнятті митної декларації посадовою особою митного органу заповнюється картка відмови у прийнятті митної декларації за встановленою формою.

Є доцільним розмежувати митні декларації на два види, що схематично представлено на рис. 3.

Звичайні митні декларації повинні містити всі відомості, необхідні для застосування положень, що регулюють митну процедуру, для якої декларується товари. Підтверджувальні документи, необхідні для застосування положень, що регулюють

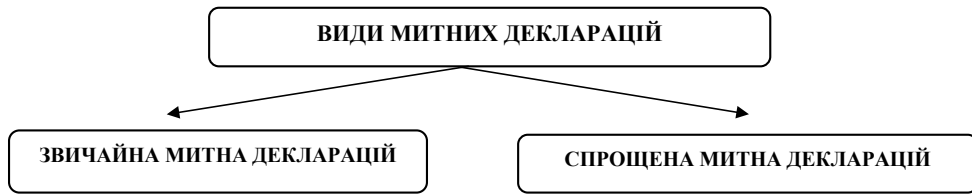

Рис. 3. Види митних декларацій, що запропоновано авторами

митну процедуру, для якої декларуються товари, повинні знаходитися у декларанта та в розпорядженні митних органів на момент подання митної декларації.

З метою удосконалення митного оформлення є доцільним:

1) вести можливість подання митної декларації до передбачуваного пред'явлення товарів митниці. У випадку, коли товари не подано протягом 30 днів після подання митної декларації, митну декларацію вважати неподаною;

2) дозволити декларанту у автоматизованому режимі змінювати одну або декілька відомостей митної декларації після того, як ця митна декларація вже прийнята митницею. Але заборонити поправки стосовно товарів, які було вперше прописано у митній декларації. Правки не допускати у випадках, коли митні органи повідомили декларанта про намір провести огляд товарів, коли митні органи встановили недостовірність відомостей у митній декларації і коли митні органи вже випустили товар;

3) узгодити на законодавчому рівні вимоги двох нормативних документів щодо митного оформлення, а саме, Постанови КМУ «Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій» від 21.05.2012 р. №450 [10] та Митного кодексу України [9] стосовно процедури внесення виправлення або уточнення даних про товари після митного оформлення. Неузгодженість полягає у тому, що з однієї сторони відповідно до п. 37 Постанови КМУ [10], після завершення процедури митного оформлення внесення змін до митних декларацій шляхом виправлення або уточнення даних про товари за письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи, а не за ініціативою митного органу, можливі лише якщо такі коригування не пов'язані з перерахунком митних платежів. При цьому, внесення змін до митної декларації шляхом оформлення аркушу коригування може бути здійснено тільки після підтвердження Казначейством факту повернення з державного бюджету суми надмірно та помилково сплачених коштів (абзац 7 пункту 37 Положення); або у разі необхідності виправлення чи відображення відомостей, що не пов'язані з перерахуванням сум митних платежів (абзац 8 пункту 37), у тому числі тих, що стали відомі після завершення митного оформлення (абзац 9 пункту 37). З іншого боку, відповідно до ст. 269 МКУ, за письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи та з дозволу митного органу відомості, що зазначені у митній декларації, можуть бути змінені або митна декларація може бути відкликана. Внесення змін до митної декларації, прийнятої митним органом, допускається, зокрема, протягом трьох років з дня завершення їх митного оформлення. Зміни повинні стосуватися лише товарів, транспортних засобів комерційного призначення, зазначених у митній декларації. Процедура внесення змін до митних декларацій, їх відкликання та визнання недійсними визначається саме Постановою КМУ (ч. 7) [10].

Відповідно до вимог Постанови КМУ № 450 встановлено, що після завершення митного оформлення зміни до митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа можуть вноситися шляхом, зокрема, заповнення та оформлення митним органом аркуша коригування за формою згідно з додатком 4. Аркуш коригування заповнюється та оформлюється митним органом у разі необхідності відображення за письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи відомостей про

товари, що стали відомі після закінчення митного оформлення товарів, які не пов'язані з перерахуванням сум митних платежів за митною декларацією на бланку єдиного адміністративного документа. Отже, Митним кодексом України декларанту або уповноваженій особі надано право вносити зміни у декларацію протягом трьох років з дня завершення їх митного оформлення, але Постановою КМУ № 450 допускається коригування відомостей у митних деклараціях після завершення митного оформлення тільки у випадках не пов'язаних з перерахуванням сум митних платежів. Тобто якщо відбувається після митного оформлення зміна ціни поставки або встановлення факту нестачі після розвантаження товару, або встановлення товару, що не відповідає якісним характеристикам, за якими ціна придбання значно нижче, внести зміни щодо відомостей шляхом коригування митних платежів за митними деклараціями не проводиться. Ці приписи однаково стосуються заповнення митних декларацій при імпорті та експорті товарів. При цьому Митним кодексом України не встановлено жодних обмежень, які б стосувалися перерахунку митних платежів. Приписи підзаконного нормативно-правового акту не можуть суперечити вимогам закону, а лише встановлюють порядок внесення таких змін. Відтак положення п. 37 Постанови КМУ № 450 про те, що після завершення процедури митного оформлення внесення змін до митних декларацій шляхом виправлення або уточнення даних про товари за письмовим зверненням декларанта або уповноваженої ним особи, а не за ініціативою митного органу, можливі лише якщо такі коригування не пов'язані з перерахунком митних платежів, прямо суперечать положення Митного кодексу України.

Висновки. В Україні сьогодні процедура митного оформлення товарів є дуже складною. Вона передбачає використання декількох видів митних декларацій. Порядок митного оформлення безпосередньо пов'язаний з умовами постачання та виду самого декларанта. Митне оформлення можна представити алгоритмом: з початку подається попередня митна декларація, потім або загальна митна декларація, відомості якої підтверджуються іншими документами, що додаються до цієї декларації, або інші види митних декларацій (періодична, тимчасова, спрощена), до яких потім додаються додаткові митні декларації разом із документами, що підтверджують всі відомості у таких деклараціях, та після проведення митного контролю ці митні декларації оформлюються митними органами, тобто надається дозвіл на переміщення товарів вже на території України або за її межами. Оптимізація видів декларацій дозволить суттєво спростити процедуру митного оформлення у системі митного контролю.

У подальших дослідженнях планується зосередити увагу на удосконаленні форми бланку митних декларацій та документів.

Список використаних джерел:

1. Кононенко Л.В., Назарова Г.Б., Куц В.І. Трансформація форм бухгалтерського обліку в умовах розвитку digital-технологій. *Економічний простір*. 2021. № 168. С. 132–137. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/168-22>
2. Гарафонов О., Жосан Г. Діджиталізація та автоматизація бізнес-процесів: відмінність дефініцій та місце в менеджменті підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія : Економіка*. 2023. № 15. С. 161–166. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.19>
3. Кононенко Л.В., Назарова Г.Б., Шишкіна Т.М. Трансформування міжнародної торгівлі в умовах глобалізації і цифровізації економіки. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 5 (5). С. 110–121. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5\(5\)-110-121](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5(5)-110-121)
4. Ганас Л.М., Дорош О.І., Муқан О.В., Ноджак Л.С., Трухан С.М. Особливості митного оформлення міжнародних вантажів в митному режимі «імпорт». *Економічне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2019. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2019/47.pdf (дата звернення: 12.05.2023).
5. Лісогор Ю.Б. Окремі питання декларування як основного складника митного оформлення. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/3/7.pdf> (дата звернення: 12.05.2023).

6. Корнійко Я.Р. Митне оформлення товару в режимі експорту: теоретичні аспекти. *Економічний вісник*. 2021. № 4. С. 79–88. URL: https://ev.nmu.org.ua/index.php/uk/archive/14-catuk?arh_article=1383. (дата звернення: 13.05.2023).

7. Шевченко Л.В. Адміністративно-правова характеристика диджиталізації у сфері митної справи. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 5. С. 318–323. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/270878> (дата звернення: 13.05.2023).

8. Ковальов В.Г., Гармаш Є.В. Митні формальності, митні процедури. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 4 (27). С. 129–133. URL: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2020/4/22.pdf> (дата звернення: 13.05.2023).

9. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI II *Відомості Верховної Ради*. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 16.05.2023).

10. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій» від 21 травня 2012 р. № 450 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF#Text> (дата звернення: 16.05.2023).

References:

1. Kononenko L.V., Nazarova H.B. & Kuts V.I. (2021) Transformatsiia form bukhgalterskoho obliku v umovakh rozvytku digital-tekhnologii [Transformation of accounting forms in conditions of development of Digital technologies]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 168, pp. 132–137. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/168-22>

2. Harafoнова O. & Zhosan, H. (2023) Didzhitalizatsiia ta avtomatyzatsiia biznes-protseviv: vidmynnist definitsii ta mistve v menedzhmenti pidpriemstva [Digitalization and automation of business processes: difference of definitions and place in enterprise management]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriia: Ekonomika*, no. 15, pp. 161–166. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.19>

3. Kononenko L.V., Nazarova H.B., Shyshkina T.M. (2022) Transformuvannia mizhnarodnoi to-rhivli v umovakh hlobalizatsii i tsyfrovizatsii ekonomiky [Transformation of international trade in the context of globalization and digitalization of the economy]. *Nauka i tekhnika sohodni*, no. 5 (5), pp. 110–121. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5\(5\)-110-121](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5(5)-110-121)

4. Hanas L.M., Dorosh O.I., Mukan O.V., Nodzhak L.S., Trukhan S.M. (2019) Osoblyvosti mytno-ho oformlennia mizhnarodnykh vantazhiv v mytnomu rezhymi "import" [Features of customs clearance of international cargoes in the customs regime "import"] *Ekonomichne naukove fakhove vydannia "Efektyvna ekonomika"*, no. 3. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2019/47.pdf (accessed 12 May 2023).

5. Lisohor Yu.B. (2019) Okremi pytannia deklaruvannia yak osnovnogo skladnyka mytnoho oformlennia [Some issues of declaration as the main component of customs clearance]. Available at: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/3/7.pdf> (accessed 12 May 2023).

6. Korniiiko Ya.R. (2021) Mytne oformlennia tovaru v rezhymi eksportu: teoretychni aspekty [Customs clearance of goods in the export mode: theoretical aspects]. *Ekonomichnyi visnyk*, no. 4, pp. 79–88. Available at: https://ev.nmu.org.ua/index.php/uk/archive/14-catuk?arh_article=1383 (accessed 13 May 2023).

7. Shevchenko L.V. (2022) Administratyvno-pravova kharakterystyka dydzhytalizatsii u sferi myt-noi spravy [Administrative and legal characteristics of digitalization in the field of customs]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, no. 5, pp. 318–323. Available at: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/270878> (accessed 13 May 2023).

8. Kovalov V.H., Harmash Ye.V. (2020) Mytni formalnosti, mytni protsedury [Customs formalities, customs procedures]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia*, no. 4 (27), pp. 129–133. Available at: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2020/4/22.pdf> (accessed 13 May 2023).

9. Customs Code of Ukraine: Law of Ukraine dated March 13, 2012, No. 4495-VI II *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (accessed 16 May 2023).

10. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Issues related to the application of customs declarations" of May 21, 2012, No. 450. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF#Text> (accessed 16 May 2023).